

**STOWARZYSZENIE NOTARIUSZY RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ**

Zarząd Główny ul. L. Rydygiera 17 lok. U01; 01-793 Warszawa
tel./fax. 22 827-13-45; 22 827-01-94
KRS - 0000113857 • www.snrp.pl • e-mail: biuro@snrp.pl

L. dz. 03 / 2023

Warszawa, dnia 3 stycznia 2023 r.

Szanowny Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów
Minister Cyfryzacji

Szanowny Panie Premierze,

W imieniu Zarządu Głównego Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej, w odpowiedzi na pismo Ministra Cyfryzacji z dnia 12.12.2022 r., nr DRC.WLA.0610.14.2022, otrzymane w dniu 15.12.2022 roku, w sprawie wyrażenia opinii do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z zapobieganiem kradzieży tożsamości (UD472), w załączeniu **przesyłamy stanowisko SNRP wyrażone w Uchwale nr 1 / I / 2023 z dnia 03.01.2023 roku.**

W imieniu Zarządu

z wyrazami szacunku,

Izabella Soroko - Borska

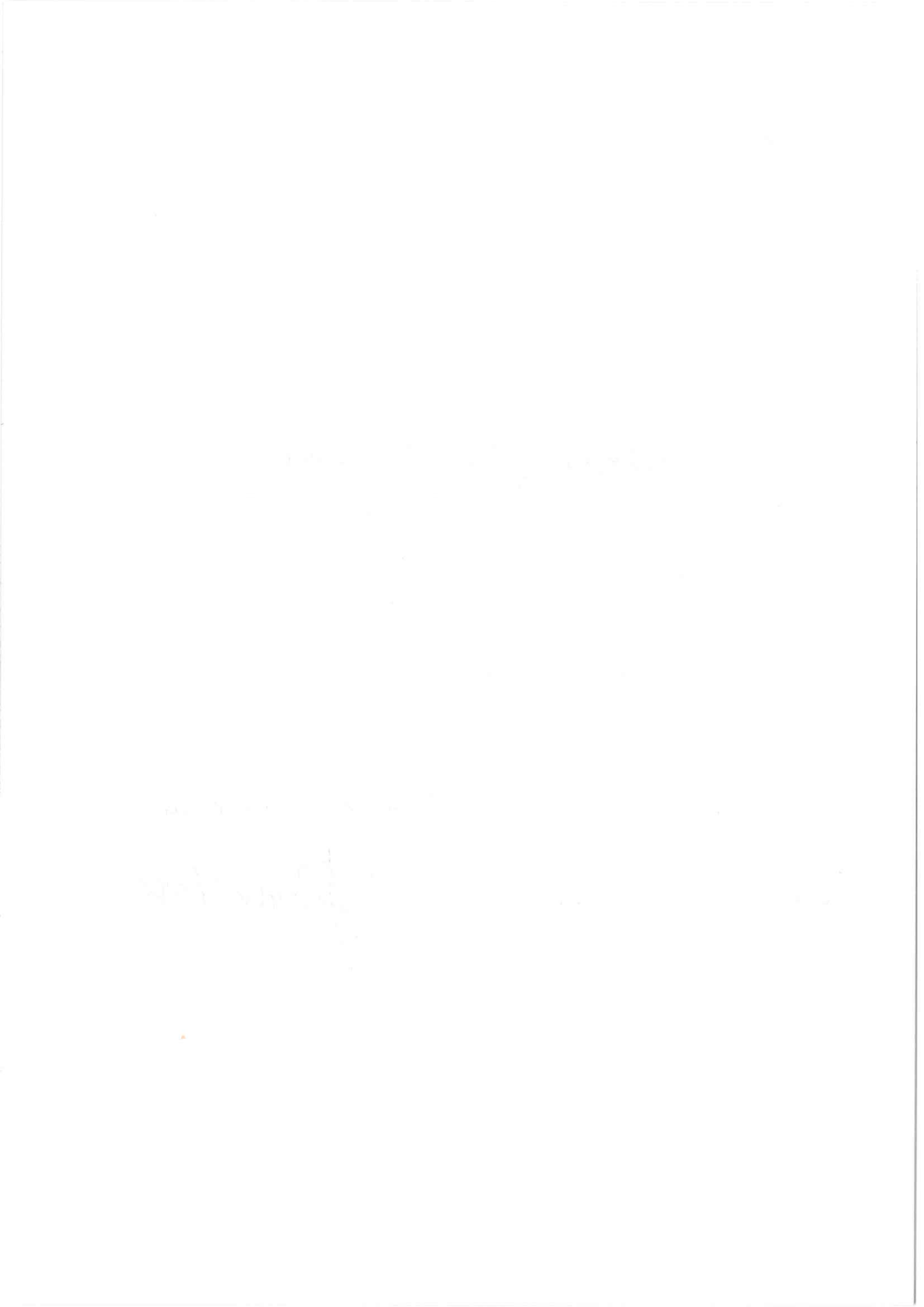
Izabella Soroko - Borska

Członek Zarządu

Anna Dańko – Roesler

Anna Dańko - Roesler

Prezes Zarządu

Uchwała 1 / I / 2023

Zarządu Głównego Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej,
podjęta drogą obiegową dnia 3 stycznia 2023 roku,

**w sprawie opinii dotyczącej projektu Ustawy o zmianie niektórych ustaw
w związku z zapobieganiem kradzieży tożsamości (UD 472)**

§1

Zarząd Główny Stowarzyszenia Notariuszy RP w związku z otrzymanym w dniu 15 grudnia 2022 roku, od Ministra Cyfryzacji, pismem nr DRC.WLA.0610.14.2022 w sprawie wyrażenia opinii o **projekcie Ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z zapobieganiem kradzieży tożsamości** (wpisany do Wykazu Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów pod numerem UD472) - dalej „Projekt” - **postanawia** zgłosić poniższe uwagi do przesłanego Projektu:

1) Uwagi ogólne

Projektowana regulacja, jak wynika z Uzasadnienia Projektu, „*ma na celu wprowadzenie rozwiązań zapobiegających zaciągnięciu na skradzione dane identyfikujące osobę zobowiązań w postaci kredytów i pożyczek, otwierania rachunków bankowych, zarejestrowania na jej dane działalności gospodarczej oraz sprzedaży nieruchomości, której jest jedynym właścicielem*”. I dalej „*Przyjęte rozwiązanie ma charakter prewencyjny oraz następczy. Będzie zapobiegać negatywnym skutkom kradzieży tożsamości (jeśli zaistnieją w przyszłości) lub zmniejszy ich uciążliwość (jeśli takie zdarzenie już nastąpiło). Zastrzeżenie będzie weryfikowane także przy okazji innych zdarzeń - również przez osoby fizyczne przy użyciu dedykowanej e-usługi, natomiast niedopuszczalność roszczeń znajdzie zastosowanie tylko w przypadkach wskazanych w przepisach szczególnych. Informacja o zastrzeżeniu numerów PESEL będzie gromadzona w oddzielnym rejestrze, prowadzonym poza Systemem Rejestrów Państwowych¹, dzięki czemu dostęp*

¹ Zgodnie z projektowanym art. 23a i 23b ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności

do niego nie będzie wymagał korzystania z dedykowanej sieci dostępowej (sieci wydzielonej). Niewątpliwie takie założenie przyczyni się do uproszczenia integracji systemów interesariuszy zewnętrznych oraz usprawni proces podłączenia zainteresowanych podmiotów do nowo utworzonego systemu”.

Zdaniem Stowarzyszenia Notariuszy Projektodawca zasadniczo prawidłowo zidentyfikował problemy związane z kradzieżą danych osobowych, jednak proponowane rozwiązania wymagają doprecyzowania i usunięcia wątpliwości.

Na początek zauważyć należy, że budzi zdziwienie uszeregowanie zmienianych ustaw. Zmiana ustawy z dnia 24 września 2010 roku o ewidencji ludności wprowadzająca rejestr zastrzeżeń numerów PESEL w nowym rozdziale 3a jest przewidziana dopiero w art. 4, chociaż w treści ustaw zmienianych w art.1, 2 i 3 mowa jest o rejestrze zastrzeżeń numerów PESEL.

2) odnośnie art. 2 i art.4 Projektu:

Projekt przewiduje wprowadzenie nowego obowiązku dla notariuszy w postaci konieczności weryfikowania numerów PESEL w rejestrze zastrzeżeń PESEL, przy czym nie określa czym jest ten nowy obowiązek ani procedury wykonania tego nowego obowiązku. Wprawdzie częściowo sposób procedowania określa nowododany w art. 4 Projektu - art. 23e w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, jednakże procedura ta nie uwzględnia w żaden sposób specyfiki pracy notariusza i dokonywanych przez niego czynności.

a) Nowoprojektowany art.85a ustawy z dnia 14.02.1991r. Prawo o notariacie (tj. Dz.U. z 2022r. poz.1799) (dalej „PrNot”), dotyczący odmowy dokonania czynności notarialnej, której przedmiotem jest zbycie albo obciążenie nieruchomości lub udziałów w niej, jeżeli jedynym właścicielem nieruchomości lub udziału jest osoba fizyczna w sytuacji, gdy numer PESEL został zastrzeżony, określa wprost, że obowiązek weryfikacji spoczywa na notariuszu wyłącznie w sytuacji, gdy mamy do czynienia z prawem własności. Takie postanowienie zawęża zakres przedmiotowy stosowania tego przepisu, bowiem nie obejmuje wszystkich tych sytuacji, gdy przedmiotem obrotu jest prawo użytkowania wieczystego czy też spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu lub domu jednorodzinnego. W takich

sytuacjach projektodawca obowiązku weryfikacji numeru PESEL nie przewiduje – nie wiadomo czy z rozmysłem, czy przez nieuwagę?

b) Projekt nie przewiduje weryfikacji numeru PESEL w sytuacji, gdy sporządzane jest pełnomocnictwo do zbycia lub obciążenia nieruchomości. Tymczasem najwięcej przypadków kradzieży tożsamości występuje na tym etapie (choć w sumie nielicznych w stosunku do ilości sporządzanych aktów notarialnych). Oznacza to w praktyce pozostawienie bardzo szerokiego pola do kontynuowania procederu kradzieży tożsamości w tym zakresie, mimo wprowadzenia w życie projektowanej regulacji.

c) Projekt nie przewiduje kwestii odpłatności obowiązku weryfikacji, co powoduje, że należy się spodziewać, że może stanowić to kolejny obowiązek nałożony przez ustawodawcę, który miałby być wykonywany przez notariuszy nieodpłatnie. Zdaniem Stowarzyszenia wykonanie tego obowiązku przez notariusza powinien być odpłatny, gdyż po pierwsze wymaga czasu na dokonanie i udokumentowanie dokonania weryfikacji, a po drugie notariusz nie może podejmować innego zatrudnienia, po trzecie prowadzi działalność gospodarczą, z której dochodów ma utrzymać swoją kancelarię oraz rodzinę. Koszt weryfikacji powinny ponosić strony czynności notarialnej, tak samo jak koszty głównej czynności notarialnej.

d) Na przygotowanie przez notariusza aktu notarialnego dokumentującego umowę stron składają się pewne etapy:

- rozmowa z klientami dotycząca przedmiotu umowy, której efektem jest określenie jakie dokumenty klient musi przedłożyć do aktu notarialnego,
- przedłożenie notariuszowi dokumentów, po ich uzyskaniu,
- przygotowanie projektu aktu notarialnego,
- zawarcie umowy poprzez odczytanie, przyjęcie i podpisanie aktu notarialnego.

Skoro notariusz ma weryfikować numer PESEL to w tym miejscu rodzi się pytanie: w jakim momencie tego procesu ma tego dokonywać? Czy wielokrotnie, przed każdym etapem pracy? Czy może bezpośrednio przed przystąpieniem do odczytywania aktu notarialnego? Czy informacja o weryfikacji numeru PESEL powinna znaleźć się w treści aktu notarialnego czy tylko zaświadczenie o potwierdzeniu tej weryfikacji powinno być gromadzone w archiwum kancelarii, przekazywane nabywcy? Ile czasu może upłynąć pomiędzy wydaniem zaświadczenia a dokonaniem czynności notarialnej? Oczywiście tych pytań jest znacznie więcej i wszystkie odnoszą się faktycznie do sytuacji, w której numer

PESEL nie znajduje się w rejestrze zastrzeżeń numerów PESEL. Bowiem w sytuacji odwrotnej notariusz, zgodnie z Projektem, odmówi dokonania czynności.

e) W art.4 Projektu wprowadzone są zmiany do ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności.

- Nowododany art. 23c w ust.4 informuje, że *„Zapisy w dziennikach systemów (logach) przechowywane są przez 5 lat od dnia ich utworzenia”*. Zdaniem SNRP podany w tym przepisie termin powinien być skorelowany z terminami jakie dla przedawnienia przestępstw „kradzieży tożsamości” przewidziane są w kodeksie karnym np. art. 190 a § 2 kodeksu karnego przewiduje karę pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 i podlega przedawnieniu z upływem lat 15 na podstawie art. 101 kodeksu karnego. Tylko takie rozwiązanie pozwoli ofiarom przestępstwa „kradzieży tożsamości” skutecznie dochodzić swych praw.
- Nowododany art. 23f, w ust. 4 mówi, że *„jeśli weryfikowany numer PESEL nie istnieje, informacja taka jest udostępniana wnioskodawcy”*. Projektodawca nie podał w jakiej formie będzie tę informację przekazywał wnioskodawcy. Skoro na okoliczność istnienia zastrzeżenia w rejestrze zastrzeżeń PESEL wydawane jest zaświadczenie (przepis projektowanego art. 23e w ust.8 i następane) to wydaje się logicznym, że informacja o braku zastrzeżonego numeru PESEL powinna być wydana w takiej samej formie, a forma wydania tej informacji powinna być również opisana w Projekcie. Kwestia udokumentowania faktu, że na chwilę zawierania np. umowy sprzedaży nieruchomości numer PESEL nie figurował w rejestrze ma niebagatelne znaczenie chociażby dla odpowiedzialności zbywcy i notariusza. Dlatego też Stowarzyszenie proponuje, aby art. 23 f został doprecyzowany poprzez określenie, że informacja o tym, że w rejestrze zastrzeżeń numerów PESEL określony numer PESEL figuruje lub nie figuruje udostępniana jest w formie elektronicznego zaświadczenia, które to zaświadczenie posiada datę (dzień, godzina, minuta i sekunda tak jak odpis z KRS, z rejestru ksiąg wieczystych) jej udostępnienia, która jest równoznaczna z datą figurowania bądź nie numeru PESEL w rejestrze.

f) W art.4 Projektu, w jego art.23d, w ust. 3, wymienia się wśród osób fizycznych, których PESEL może być zastrzeżony w rejestrze, osoby ubezwłasnowolnione. W żadnej części projektu nie ma jednak mowy o małoletnich, którzy również są właścicielami nieruchomości, mają nadany numer PESEL

i nierzadko posiadają dowody osobiste. Zdaniem ZGSNRP ta grupa podmiotów również powinna być objęta regulacją ustawową.

g) W art.4 Projektu w jego art. 23e w ust.2 znajduje się postanowienie, po spełnieniu jakich wymogów możliwe jest skorzystanie z rejestru zastrzeżeń. Przepis ten wskazuje jakie dane są niezbędne, aby informację niezbędną do dokonania weryfikacji uzyskać. Zarząd Główny SNRP pragnie zwrócić uwagę, że wymagane dane dość rzadko znajdują się w złożonej notariuszowi dokumentacji, a czasami – gdy za właściciela występuje jego pełnomocnik lub przedstawiciel ustawowy - (jak chociażby numer ostatniego wydanego dowodu osobistego) są niemożliwe do zdobycia, co oznacza, że notariusz może nie mieć w ogóle możliwości dokonania weryfikacji w rejestrze. Ta sama uwaga dotyczy także nazwiska rodowego matki, bowiem brak wiedzy na ten temat również w praktyce występuje. Oczywiście akurat ten problem można rozwiązać uzyskując z rzędu stanu cywilnego odpis aktu urodzenia, ale to z kolei naraża strony na pozyskiwanie dodatkowych dokumentów oraz niepotrzebne koszty.

3) odnośnie art. 7 i art.9 Projektu:

Przepis art.9 Projektu jest informacją, że *„Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1-3 oraz art. 5 i 6, które wchodzi w życie po upływie 9 miesięcy od terminu określonego w komunikacie wydanym na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1.”*

Forma komunikatu o wejściu w życie ustawy nie jest przewidziana przepisami rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „zasad techniki prawodawczej”, które w §45 ust.1 (Dz. U z 2016, poz.283) wskazuje jakie brzmienie można nadać przepisowi o wejściu w życie ustawy.

Na marginesie powyższych uwag pragniemy zauważyć, że Projektodawca w części II Uzasadnienia do Projektu (Stan Aktualny) wskazał, że notariusze przechodzą szkolenia pozwalające rozpoznać autentyczność dokumentów. Zarządowi Głównemu SNRP ten fakt nie jest znany. Notariusze co do zasady nie przechodzą szkoleń związanych z rozpoznawaniem prawdziwości / autentyczności dokumentów, w tym dokumentów tożsamości przedstawianych przez strony i nie istnieje również obowiązek przechodzenia takich szkoleń przez notariuszy. Ponadto mając na uwadze obecne rozwiązania prawne obowiązek dostarczenia dokumentów do umowy spoczywa na stronie czynności notarialnej i nie jest możliwe pozyskiwanie przez notariusza takich dokumentów.

Podsumowanie

Niewątpliwie cenną i pożądaną społecznie jest inicjatywa Ministra Cyfryzacji w zakresie stworzenia rejestru zastrzeżeń PESEL, która ma na celu jak największą ochronę obywateli. Aby jednak tak się stało, Projekt wymaga zmian i pogłębionych analiz i konsultacji np. sposobu dokumentowania weryfikacji numeru PESEL. W proponowanej jednak obecnie wersji, projekt może przyczynić się do ogromnego spowolnienia obrotu nieruchomościami, a w początkowej fazie obowiązywania wręcz do jego praktycznego sparaliżowania.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podpisy członków Zarządu znajdują się na oryginale Uchwały.

W imieniu Zarządu

Izabella Soroko - Borska

Członek Zarządu

Anna Dańko – Roesler

Prezes Zarządu